

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Henr. Harphii Theologi Eruditiss. Ordinis
Minorvm, Ac Rervm Divinarvm Contemplatoris eximij.
Theologiæ Mysticæ Libri Tres**

Henricus <Herpius>

Coloniæ, 1611

Quòd gratia, comparatur ad animam vt vita, quæ est charitas: vt lux, quæ
est prima veritas: vt motrix, quæ est prima potestas. Cap. XX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37362

grata & meritoria, sicut econtra dissimilitudo ea facit ingrata & in-
fructuosa. Igitur gratia gratum faciens est nobis necessaria: quia cùm-
gratia Dei sit vita æterna, eò quòd opera nostra diuinæ beatitudini nō
sunt proportionata, nisi per gratiam fiant opera diuina, & per conse-
quens secundum rationem iustitiae non sunt aliás meritoria: ideo ho-
mo in perfectionibus naturalibus constitutus, indiget etiam gratia, rum faciens
qua per meritū perueniat ad perfectionem diuinæ beatitudinis. Por-
tò gratia gratum faciens duplex distingui potest, scilicet operans &
cooperans, secundum quòd isti sunt actus ipsius gratiæ. Nam per se lo-
quendo, gratia operans facit hominem formaliter iustum & Deo gra-
tum, eò quòd meritorie velit bonum. Gratia verò cooperans volun-
tatem coadiuuat in duobus: quorum vnum est, vt magis habilis &
facilis sit ad bonum, quam sit ex sola sua natura. Secundum est, quòd
ipsiis operibus merendi virtutem tribuat.

*Quòd gratia comparatur ad animam ut vita, que est charitas: ut lux:
que est prima veritas: ut motrix, que est prima
potestas. Cap. XX.*

Probhra es amica mea, suavis & decora. D. Augustinus de Baptismo
parvolorum: Gratia cur ad istum veniat, & ad illum non veniat,
occulta potest esse causa, iniusta esse non potest. Nam qui peccator
est, sua malitia peccator est. Et cùm vult non potest, quia quando po-
tuit noluit; id est, per malum velle, perdidit bonum posse. Qui verò
bonus est, gratia Dei bonus est. Vnde gratia Dei se habet ad cor huma-
num, sicut solis radius ad fenestram domus, qui quoctue momento paratio ad
fenestram apertam innenerit, statim intrat, & illam illustrat. Sic gra-
tia quoctue momento cor paratum inuenerit, subintrat, & hospiti-
olum sua praesentia nobilitat & illustrat. Ego flos, inquit, ad ostium, sci-
licet cordis: & pulsus, scilicet per inspirationes, vel predicationes, aut si-
milia. Vocavi, inquit, & renuisti, scilicet audire. Extendi manum meā,
scilicet offerendo gratiæ, & non erat, qui respiceret. Desperasti omne con-
fatum meum, & increpationes meas neglexisti. Ego quoque in interitus
vestroridebo. Ad agnoscendum igitur lucidus ea, quæ Deus in nobis
operator per gratiam suam, scientum est, quòd in effectibus eius ordo
triplex attreditur, secundum quod ad ipsam animam gratia tripliciter
comparatur: scilicet ut vita, ut lux, ut motor. Nam gratia gratum fa-
ciens, quæ nihil aliud est quam similitudo quædam animæ ad Deum,

Gratia &c. 80

Apoc. 3.

Prouer. 1.

Gratia &c. 73

J. vita.

primo comparatur ad animam, ut vita. Quia prior est configuratio, vel conformatio animæ, ad summam bonitatem, quæ est Spiritus sanctus. Spiritus enim sanctus primo nos configurat sibi, & deinde ex illa configuratione est in nobis communicatio, vel communio totius Trinitatis. Sed ex illa conformatio, vel configuratione addiuinam bonitatem, id est, spiritum sanctum, qui est amor, sumitur vita, quia per illam conformatio, vel configurationem, quam dicimus gratiam, vivit anima Deo, sicut dicit Augustinus. Sic enim comparatur ad animam ut amor: & iste amor impressus animæ, vita est, qua Deo vivit, sicut dicit Richardus: Scio, inquit, anima mea, quod dilectio tua vita est.

Gratiæ effectus.

Et ita secundum hunc modum, gratia tres habet effectus, quorum primus est vivificare, quia protinus cum attingit animam, confert illi spiritualem vitam. Nam secundum Augustinum, gratia Spiritus sancti, si tristitiam inuenit in anima, dissoluit eam; si desiderium perniciosum consumit illud, si trepidationem, abiicit illam; si desperationem inuenit, calcat illam: ac animam reducit ad veram fiduciam & internam lætitiam. Ad dictum autem effectum vel actum consequitur anima secundum actum vel effectum, qui est transformare, quia protinus fit transformatio vel assimilatio ad Deum. Hæc est enim vis amoris, quod transfert amantem in amatum. Vnde Richardus de arrha sponsi ad sponsam dicit: Scio anima mea, quod cum aliquid diligis, ipsa via dilectionis in eius similitudinem transformaris. Et sic sumitur ille effectus gratiæ, qui est animam ad Deum assimilare & transformare. Gratia enim secundum Augustinum, est quædam similitudo diuinitatis participata in homine vel Angelo. Ex hoc autem, quod anima est assimilata Deo, efficitur etiam grata Deo: & secundum hoc sumitur tertius effectus gratiæ, qui est gratificare, & ideo vocatur gratia gratum faciens, quia nos Deo gratos efficit, immo quodammodo Deos efficit, quia gratia, secundum Augustinum, est quædam participatio diuinitatis in creatura rationali.

II.
Gratia ut
lux.

Secundò vero, gratia comparatur ad animam, ut lux, quæ est media comparatio eius ad animam, quia hæc comparatio vel configratio est ad primam veritatem, quæ est Filius Dei. Dicit enim Chrysostomus, quod gratia rectas mentes diligit, & peruersas deserit. Similiter sol radium dirigit rectum, & veritas non querit angulum. Pro quo notandum, quod gratia, secundum quod est similitudo luminae veritatis, quæ Filio appropriatur, non inconvenienter ad animam comparatur,

eur, vt lux, quia sicut lux in aëte tria facit: Primo, purgans ipsum aërem
à dispositione sibi contraria: Secundo, disponens ipsum aërem dispo-
sitione sibi consimili, (& tunc dicitur illum illuminare:) Tertio, se-
ipsa informans ipsum aërem, (& tunc dicitur illum perficere:) Sic eti-
am gratia, in quantum vt lux comparatur ad animam, quam increata
luci nascitur assimilare, tres illos effectus in anima perficit. Nam assimili-
lare non est aliud, quām à dissimili ad simile mouere, ita quod anima
Deo assimilari dicitur, quando mouetur à dissimilitudine ad simili-
tudinem, vel à similitudine ad maiorem similitudinem, secundum Di-
onygium. Ergo purgare respicit ipsam dissimilitudinem eam ab ani-
ma remotandam, & sic sumitur primus eius effectus, qui est purga-
re, id est, ab anima dissimilitudinem lucis aeternae remouere. Quia dis-
similitudo maximè consistit originaliter in inordinatis affectionibus
& passionibus: sed gratia, quæ est sanitas mentis, & delectatio cordis,
ipsam mentem rectificat & purgat. Vnde secundum Gregorium, recta
mentis est Deum non solum in prosperis benedicere, sed etiam in ad-
uersitatibus collaudare. Secundus actus est illuminare. Nam gratia cùm Gratia illu-
disponit animam simili dispositione, vt esse possit simul in actu, tunc minans.
dicitur eam illuminare, quia iam incipit actus deiformes educere. Vn-
de dicit Bernardus, quod anima spiritu sapientiae illustrata, & Dei per-
fusa gratia, omnibus placet, ab omnibus adamatur. Sensus enim san-
ctorum virorum nouam quandam percipiunt, & penè quasi gratiam
spiritualem. Oculi enim eorum simplices, & aures obtemperantes, vul-
lus corporis iactus, compositio vita honeste morum & actuum, decor
gratiarum, ita vt vniuersa corporis eorum substantia, nō sit eis nisi ve-
rum & sanctum bonorum operum instrumentum. Tertius actus est Gratia per-
ficere. Cùm enim anima seipsum informat, tunc dicitur eam perficere,
sicut forma naturalis primo remouet à natura dispositiones dis-
similes, & tunc eam purgat: secundò, introducit dispositiones similes,
& tunc eam illuminare dicitur: tertio, in materia seipsum introducit.

Tertio deniq; gratia comparatur ad animam, vt motrix, quæ est
ultima comparatio eius, quæ est ad diuinam potentiam, quæ est ipsius
Patris: & hoc propriè per comparationem gratiæ ad liberum arbitri-
um. Dicit enim Augustinus, quod voluntas humana non libertate
consequitur gratia, sed ex gratia potius consequitur libertatem, & (vt
perseueret) delectabilem perpetuitatem & insuperabilem fortitudi-
nem. Vnde secundum hanc comparationem gratia perficit tres effectus

Y circa

Gratia per-
ficies.

III.
Gratia vt
motrix.

Gratiae effe-
tus circa
liberum
arbitrium.

circum liberum arbitrium, quod est facultas rationis & voluntatis. Primum effectus gratiae est, excitare liberum arbitrium, quod ad rationem. Secundus effectus eius est, iustificare liberum arbitrium, quod ad voluntatem, quia iustitia est rectitudo voluntatis, secundum Anselmum. De quibus effectibus dicit Augustinus: Nemo nisi Dei gratia erigitur, nemo nisi Dei gratia stabilitur, Dei est ergo voluntas, ut in bona voluntate quis maneat. Qui etiam Deus priusquam deseratur, neminem deserit, sed & multos desertores suos ipse conuertit. Vnde Deus recessum a se non deserit, nequam ipse deseratur, & plerunque facit ne quis eum deserat: & si discesserit, saxe facit ut redeat. Tertius effectus gratiae est, motus meritorios elicere, qui est effectus circa liberum arbitriu, quod ad facultatem. De quo effectu dicit Dinus Bernardus de gratia & libero arbitrio, quod gratia immittendo bonam cogitationem nos praeuenit, quae mutando malam voluntatem, nos sibi per affectum iungit; & ministrando consensui facultatem, foris per opus apertum internum opifex innotescit.

Quod animæ pulchritudo consistit principaliter in decore virtutum;
& quid est virtus, & quomodo plene reformat animam ad
diuinam similitudinem. Cap. XXI.

Pulchra es amica mea, suavis & decora. Anima sancta sicut dicitur pulchra, per naturam; & suavis, per gratiam; sic decora dicitur, per virtutes; quia virtutibus decorata, & maximè ipsa charitate à qua omnis virtus suam formam & decorem consequitur. Vnde dicit Hugo de Scriptura sacra: Ethicam scripsérunt gentium Philosophi, in qua quasi membra quadam virtutum de corpore bonitatis truncata pinxerunt. Sed membra virtutum viua esse non possunt sine corporali charitatis Dei. Hec ille. Ex hoc igitur decore virtutum anima vocatur in Cantico charissima, ubi dicitur: *Quam pulchra es, & quam decora charissima, in deliciis.* Quasi diceret: O charissima, quia chara in creatione, charior in recreatione, sed charissima in virtutum omnium perfectione, quam pulchra es, interius omnium virtutum merito; & decora, exterius totius perfectionis exemplo. Vel, chara, propter operationem vita activa; charior, propter quietem contemplativa; charissima, propter perfectionem, utriusque: & hoc in deliciis spiritualium charismatum, quia secundum Basilius: Multæ virtuti hominis multa debetur suauitas gaudij caelestis & dulcoris. De quo dicit Hieronymus:

Charitas ad
animam.
Cant. 7.